

Ezért nem tudsz ilyet

Martos Gábor: „Ilyet én is tudok”
Sokmillió művek kalapács alatt

SIPOS TÜNDE

Typotex, Budapest, 2018, 252 oldal

Tegyük a szívünkre a kezünket, és valljuk be, hogy mindannyiunkat ért már meghökkentő élmény egy-egy árverési rekord hallatán. A döbbenetet ilyenkor vagy a sztártétel esztétikai kvalitása, vagy a licitcsata végére kiharcolt leütési ár okozza. És biztosan hallottunk kortárs és/vagy absztrakt képzőművészeti kiállítás alkalmával értetlenkedő megjegyzéseket is. Ezek a felhangok általában abból a frusztrációból fakadnak, hogy a látottak valamilyen oknál fogva dekódolhatatlanok a befogadó számára. A meghökkenés hatványozódik, amikor arról értesülünk, hogy milyen összegekért kelnek el ezek a művek, és hogy ki az az „elmekörtani eset”, aki ezt a rengeteg pénz kifizeti értük.

Az „*Ilyet én is tudok*” – *Sokmillió művek kalapács alatt* című könyv szerzője, Martos Gábor ennek a reakciónak szeretné elejét venni. A kötet mankót kínál azok számára, akik hajlandók időt szentelni az absztrakt, nonfiguratív és kortárs műalkotások megértésére. Nemcsak a bemutatott műalkotások piaci értékét, hanem számos képzőművész, műgyűjtő és üzletember kilétét is megismerhetjük a könyvből, akik aktív szereplőként befolyásolják a művészeti és pénzügyvilágot. Az előző,

Műkereskedelem – Egy cápa ára című kötetében Martos a művészet áruba bocsátásának mechanizmusait mutatta be, ezúttal pedig azokat az alkotásokat veszi górcső alá, amelyek értékén sokan csodálkoznak.

Alapos kutatómunka és rengeteg adat segíti az eligazodást. A szerző a 2017. december 31. előtti árverések és nyilvánosságot kapott privát adásvételek adatait dolgozza fel, ezen belül is a 30 millió dolláros összeghatár feletti művekre koncentrál. Sorrendben taglalja a legdrágábban elkelt művek listáját, amelyet jelenleg Leonardo da Vinci *Salvator Mundi* című festménye vezet, de utána talán meglepő módon sokkal nagyobb arányban szerepelnek a listán a nemzetközi szaknyelvben post-war és contemporary kategóriába tartozó művek, mint a művészettörténet klasszikusai.

Az „*Ilyet én is tudok*” tartalma kerettörténetbe foglalt. A címhez méltó felütésként egy gyermekrajz mellett láthatjuk Jean-Michel Basquiat egy alkotását – és a két mű vonásai között valóban érezhető némi hasonlóság. A köztük lévő különbség viszont cirka 750 millió forint. Ennek okai és a felmerülő miértekre adott válaszok a

könyv első harmadában tudományos alaposággal megalapozva ismerhetők meg. Egy szakemberek körében végzett felmérés szerint Marcel Duchamp *Forrás* című műve gyakorolta a legnagyobb hatást a 20. századi művészetre. Ebből a ready made-ből tört fel a modern művészet iránti – és egyben a klasszikus stílusokat elutasító – hype. Ennek nyomán egy, a legdrágább művészeket és top műalkotásaikat bemutató listát is megismerhetünk a kötetből, végül pedig egy összefoglalást olvashatunk a magyar licitcsúcsokat elérő festményekről.

A kiadvány rész megoldása a színes képmelléklet, amelyben az említett művek közül láthatunk reprodukciókat, míg a szövegtörzsben csak fekete-fehér képeket láthatunk, ezért sok mű nem értelmezhető megfelelőképpen (például Mark Rothko alkotásai csak a címükben megnevezett színek alapján képzelhetők el).

Az „*Ilyet én is tudok*” tanulsága, hogy a kételkedők bár bátran megkísérelhetik hasonló kvalitású művek létrehozását, de az igazi bravúr mégiscsak az lenne, ha kreációjuk versenybe tudna szállni a valódi műtárgyak csillagászati áraival is.